

ACC. N:R M. 15679:1-9.

Landskap: Skåne Upptecknare: Algot Nilsson, Oaby
Härad: V. Göinge Berättare: olika personer; se uppl. bladens
Socken: Kisseltofta Berättarens yrke: bakare!
Uppteckningsår: 1962 Född år ..... i .....

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lokal - och personhistoria. s. 1-9.

LUF 117

23/4-62

Skriv endast på denna sida.

Lokal- och personhistoriaNaturföreteelser

Löder om Wissetofta samhälle finns en hög backe som kallas Rörberg, och överst på toppen finns ett väldigt stenröse. Varför det hoppsamlats är ej känt, men troligen är det begravningsplats efter någon krigshandling långt tillbaka i tiden. Man har grävt där för att söka efter värdeföremål, och det berättas att två män som grävde där stötte på en kopparkista, men just som de skulle lyfta upp den lyckte de att hela byn stod i ljusan låga varför de måste springa därifrån och myptäckte att det var en synvilla. Men då de sedan kom tillbaka till röset var kistan försvunnen.

Vid foten av Rörberg finns en kraftig källa som kallas Kungskällan. Man har berättat att Karl XI skulle rastat här och då druckit ur källan.

Vid den s. k gamla vägen mellan
Wisseltofta och Osby finns en större sten som
kallas Kristusstenen. Den är kluven mitt itu
och på den ena halvan är det en urholkning och
på den andra en nyphöjning som liknar Kristus
på korset.

I Stafshults by Wisseltofta socken finns
ett stort bokträd som kallas altarboken och man
berättar att det var meningen att kyrkan skulle
byggts här.

Fornminnen

I Wisseltofta by finns två stora flata
stenar resta och en tredje liggande. De liknar s. k
bantastenar men saknar några inskrifter. Varför
de är resta vet man ej i bygden, men enligt en
sägen skulle det skett under vikingatiden.

Kyrkan och kyrkogården

Flur gammal Wisseltofta kyrka är vet man ej

riktigt då dokument och beskrifningar saknas då dessa blivit förstörda vid eldsvådas i prästgården. Men man har berättat att den byggdes i slutet av 1100 eller början av 1200 talet samt sedan tillbyggts under 1500 och 1800-talen vilket inskriftnavar visar.

Enligt en sägen som berättats från en generation till nästa skulle kyrkan byggas i Stafshulls by. Men det man byggde upp om dagen revs ned om natten av något trolltyg. Man tog då ett par stubar och sprände dem för en timmerstock och lät dem gå var de ville och där de stannade skulle kyrkan byggas, och det blev då i Visseltofta, där kyrkan sedan byggdes.

Kyrkogrim har man ej brukat tala om, men en stor svart hund med eldrött gap skulle varit synlig vissa årtider.

Man har berättat att en av kyrkans klochor skulle ha rövats från en kocken i Småland under kriget eller snaryhansfejden i gränstrakterna.

I Visseltofta kyrka finns ett par vackra träskulpturer från den katolska tiden men hade blivit bortagna vid en reparation av kyrkan för längesedan. De låg sedan bland en del skräp på kyrkans vind en lång tid tills en intendent från ett museum fick se dem samt ordnade så att de kom till musset. Men vid den senaste restaureringen begärde man att få dem tillbaka och nu är de uppställda i kyrkans kor. De föreställer Josef och Maria med Jesusbarnet.

Det finns en sägen att stora stenar skulle ha kastats mot kyrkan. Det var trollen eller jättarna som bodde i Hornberga backe, andra sidan smålandsgränsen som sjötalde att höra klockklangen från Visseltofta kyrka och då kastat några stenar mot den men som dock missat sitt mål.

Kyrkvägar som försvunnit har det funnits

och de första var ju endast ridstigar som gick
över backarna och man undvek då kärr och mossar

Några särskilda begravningsplatser fanns ej
utan för de som dött genom självmord. De skulle
begravas utanför kyrkogårdsmuren och utan egentlig
jordfästning.

Bebyggelse och byaliv

Om den första bebyggelsen finns ej några
säkra berättelser, då denna säkerligen skett under
stenåldern här i Helgeådalén.

Om skiftet och utflyttningen har man ofta
talat och utflyttningen gick oftast så till, att då
en av sönnerna övertagit fädernegården, fick en
annan son inköpa ett tosp samt en del jord från
gården som sedan odlades upp till ett bärkraftigt
jordbruk. Platsen för byastämman var hos älder-
mannen, och detta förtroendevydrag gick i tur och
ordning bland byamännen.

Lårdarna hade ofta namn efter deras läge i byn t. ex Korregård, Lödurgård och Mellangård.

Vångarna hade ofta namn. Den som låg närmast huset kallades toften och låg åker på en backe hette den ofta höjvång. På mina ägor finns ett kärr som kallas Jättens damm. Varför det kallas har jag ej hört, men namnet har bibehållits genom tiderna. En grannne har en äng som kallas för Flomingspräsen, kanske för att den har formen av en säck och någon annan orsak också.

Lå kallade albmänningar fanns i de flesta byar såsom grustag, plats vid ån för tvätt, vid sjön för båtplats och för torkning av nät m fl.

Små kvarnar fanns till nästan varje gård. De var belägna vid en liten å eller bäck och kallades skvaltkvarnar. I Flomavrå Visseltofta finns två sammanbyggda, de s. k. tvillingkvarnarna vilka överlämnats till hembyggskommiten i socknen.

I Visselofta socken finns två byar vars ägr
gränsa intill varandra nämligen Kylan och Bejstors
men enligt en sägen skulle byarna för tagat betydligt
närmare varandra på var sin sida av en liten sjö.
Men under 1300 talet skulle största delen av befolkningen
dött av pesten, den s. k. digerdöden, och sedan hade
bebyggelsen flyttats. Här finns många odlingsrös
i den nu skogbeväxta marken så det kan nog hända
att sägen haft verklig grund.

Vid gränsdragningar mellan byarna har man
ofta tagit som riktmärke någon större sten med
oväntlig form. På t. ex där byarna Lvanshals, Boary
Johnstors och Torup stöta samman finns en större sten
kallad Likhall.

Vid dikesgrävning i Nyöbygget fann torparen
John Pålsson en större silverskatt, med dels mynt
samt prydnads och matserviser. Den inlöstes av
staten, Kungshöglöser förekom ju ofta här vid

gränsbygden till Småland då Thåne var danskt
men dessa är ju ofta beskrivna.

Personer

Om lantmätare har det berättats att de stundom
brukade taga mutor och att den som betalade skulle
få större ägoridd. Man prästod sedan att lantmätaren
gick igen efter döden och man hörde bedjan skramla
och man hörde ropas till höger eller vänster allt
efter som gränsen skulle gått.

En framstående kommunalman John Lomsson
i Visseltofta var arbetsledare då ett stort vägbygge
utfördes nödären 1868-1869. Ett dagverke betalade då med
50 öre. Man byggde då vägen mellan Visseltofta och
Osby. För den tidens förhållanden blev det en ovanligt
bra väg, nästan rakt över mossar och backar samt 7
meter bred. Så att då någon påpekar att ni har en
bra väg, så brukar man säga: ja den har John Lomsson
byggt.

Några större brottslingar har ej förekommit i orten men jag ^{har} hört berättas att en av de sista dömda då stoffet bestod av fängelse med vatten och bröd, var då en man härifrån orten blev dömd till trettio dagars vatten och bröd. för att han olovligt avverkade skog på domänverkets ägor.